

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Vtrum omnia verba, quæ in consecratione calicis à sacerdote
proferuntur, sint de essentia formæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

modum inveniri apud Marcum cap. 5. de muliere profluvio sanguinis laborante, quæ postea quam à Christo sanata est, ab ipso nihilominus auditur: *esto sana à plaga tua*; ut significaretur quod licet sibi rixæ tactus transisset, effectus tamen inde consecutus perseverabat.

10. Aliter liturgias illas interpretatur Cardinalis Bessarion libro supra citato, ubi ait, corpus dominicum duplex esse, verum scilicet & mysticum, & illud quidem ipsius Domini verbis, cuius corpus est perfectè confici; hoc verò quod ipsi sumus, compleri supperadditis Patrum precationibus, quibus post transmutationem panis ac vini in ipsū Christi corpus, Sacerdotes precantur, ut altantes mysterijs, per dignam sacramenti sumptionem, unum cum Christo corpus efficiamur. Quam interpretationem confirmant orationes illæ, quæ statim post consecrationem Eucharistiæ, Basilii & Chrysostomi subnectunt in hæc verba: *Vt omnes qui de uno pane & calice participamus, coadunemur invicem in unius Spiritus Sancti communionem; faciasque accipere sanctum corpus tuum, ut inveniamus misericordiam & gratiam in cœtu omnium sanctorum.*

11. Ad confirmationem dico, panem & vinum post consecrationem, à Basilio *ἀντίτροφα* appellari, vel ratione specierum, quæ sunt signum corporis Christi, non vacuum, sed plenum, & continens id quod repræsentat; vel etiam rationem corporis Christi latentis, cuius hoc sacramentum repræsentatio est, ut disputatione proœmiali art. 11. exposuimus.

12. Ex dictis inferes, particulam enim non esse de essentia formæ consecrationis panis. Tum quia nihil confert ad significandum effectum formæ, subindeque per ejus oblationem non mutatur sensus essentialis formæ. Tum etiam quia particula illa habet quidem connexionem cum antecedentibus, ex eo quod reddit rationem præcedentium; sed sicut antecedentia non sunt de essentia formæ, ut jam dictum est, ita nec ipsa particula; quamvis, qui illam omitteret scilicet, sine dubio peccaret mortaliter, sicut & ille qui omitteret antecedentia: *Qui pridie quam pateretur,*

ARTICULUS II.

Utrum omnia verba quæ in consecratione calicis à Sacerdote proferuntur, sint de essentia formæ?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia, & probantur, ac menti Sancti Thomæ conformior, eligitur.

13. IN consecratione calicis hæc in Ecclesia Latina verba à Sacerdote proferuntur: *Hic est enim calix sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Ubi ly *calix* metonymicè usurpatur, id est continens p̄ se contento, eo modo quo dicitur, bibe calicem vini, id est vinum contentum in calice; und per verba illa, *calix sanguinis mei*, melius significatur sanguis Christi ut potabilis; quam si diceretur, *hic est sanguis meus*, cum sanguis secundum se non sit idoneus potui. Verba autem sequentia explicant tres effectus passionis & sanguinis Christi. Primus est adeptio vitæ æternæ, quam expecta-

mus veluti hæreditatem per Christi sanguinem, tanquam testamentum morte ejus laetum sit & æterni testamenti; quia testamentum ponitur in una tantum temporalia promittit, verò æternam gloriam; unde etiam in æternam durabit, cum tamen antiquum jam habet nem, sicut & bona quæ promittit. Secundus effectus est fides quæ in ista vita habetur, & significatur per hæc verba, *mysterium fidei*, quod enim in nullo Christianæ religionis mysterijs magis elucet, quam in hoc sacramento. Tertius est remissio peccatorum, qui significatur illis verbis: *qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

Hæc certa & indubitata sunt apud omnes, sed gravis difficultas est, & celebris controversia, an omnes istæ particule sint de essentia formæ consecrationis calicis, subindeque adeo necessaria, ut de præter aliquid ex ipsis, invalida reddatur consecratio; vel talis forma in istis tantum consistat, & per consequens per ea tantum vitæ sanguinem Christi transmutetur.

Prima sententia asserit solum verba illa, *hic est sanguis meus*, esse de essentia consecrationis calicis, alia verò sequentia, ad majorem tantum explicationem pertinere, & consequenter non merè accidentaria. Ita Suarez, Vazquez, Bello, & alij Recentiores communiter.

Secunda fatetur quidem solum quatuor verba ad essentiam consecrationis calicis pertinere, negat tamen aliam merè accidentalem illam se habere, se vult ea esse de substantia integritate ejus. Ita Cajetanus, Soto, Nino, Johannes à S. Thoma, Marcus à Serra, & plures alij ex recentioribus Thomistis, qui diligenter observandum esse ajunt discrimen quod inter substantiam & essentiam rei reperitur, multum sunt substantiales, quæ non sunt essentialia, præbi gratia partes omnes integrantes, pars inanimata, digitus & c. sunt de substantia hominis, & tamen non sunt de ejus essentia; & apud gravissimos Theologos, satisfactio cententiæ penitentia, non tamen essentialis sacramenti penitentia; & in forma absolutionis, hæc verba, *peccati tui*, cententur substantiales, non verò essentialia.

Tertia existimat omnia prædicta verba quæ in consecratione calicis à Sacerdote proferuntur, esse de essentia formæ, & non solum de ejus integritate & substantia, exceptis tribus illis particulis, *æterni mysterium fidei*. Hanc docent Petrus Corneio, & Philippus à S. Trinitate.

Quarta demum asserit, formam consecrationis vini omnia verba supra dicta essentialiter complecti, subindeque si aliquod ex illis præmittatur, non fieri consecrationem sanguinis. Ita Capreolus, Paludanus, S. Antoninus, Sylvester, Tabiena, Viguierius, Petrus Soto, Aravena, Bartholomeus Spina, Magister sacri Palatii, in opusculo de forma consecrationis sanguinis copioseque alij tam domestici quam extranei, quos citat Martinez à Prado hæc dubio 5. §. 2. novissimè subscribere P. Nicolai in scholijs ad articulum 3. hujus questionis, & P. Labat Traditionem 2. disputatione 4. dubio 1. §. 2. Quam sententiam esse valde probabilem, & magne auctoritatis, fatetur Suarez, præcipue propter auctoritatem D. Thomæ, qui pro ea manifestè demonstratur, unde licet difficilis sit, ob argumetum delumptum.

desumptum ex Liturgijs Græcorum, in quibus A
plurimè ex prædictis verbis non leguntur; nihilominus hujus S. Doctoris & totius illius Thomæ militæ vestigijs inhærens.

Dico 3. probabilius esse, & menti S. Thomæ conformius, omnia verba quæ in consecratione calicis proferuntur, esse de essentia formæ.

Probatur primò conclusio ex D. Thomæ, qui hic art. 3. docet hæc omnia verba esse de substantia formæ calicis: Sed nomine substantia intelligi debet essentia: Ergo juxta D. Thomam, hæc omnia verba sunt de essentia formæ calicis. Major patet, Minor præbatur multipliciter. Primò quia quotiescumq; D. Thomas agit de essentia sacramentorum, pro eodem accipit esse de substantia ac de essentia, ut patet ex quæstione 60. art. 8. ubi generaliter docet quod si diminuat aliquid eorum quæ sunt de substantia forma sacramentalis, tollitur debitus sensus verborum, ubi manifestè substantia pro essentia usurpatur, cum solum tollatur sensus verborum, quando tollitur aliquid quod est essentiale formæ: Ergo cum doctrinam generalem ibi traditam, nunc applicet et formis Eucharistiæ, ne laboret in æquivoco, substantiam accipit pro essentia.

Secundò, D. Thomas in eodem sensu accipit nomen substantia, cum ait initio hujus articuli 3. Quidam dixerunt quod de substantia forma hujus est hoc solum quod dicitur, Hic est calix sanguinis mei, non autem ea quæ sequuntur, ac postea cum subdit paulò post: Et propter hoc sunt alii qui melius dicunt, quod alia sequentia sunt de substantia forma, usque ad hoc quod postea sequitur, Hæc quotiescumque feceritis, quod pertinet ad usum sacramenti, unde non est de substantia forma; alioquin intra paucas lineas nomen substantia, nimis æquivocè usurparet, quod dicendum non est: Sed in prioribus verbis, nomen substantia pro essentia accipit, cum Authores illi quos refert assererent verba hæc, Hic est calix sanguinis mei, non autem ea quæ sequuntur, esse de essentia formæ: Ergo & in posterioribus, dum contra illos Authores concludit, etiam verba sequentia esse de substantia forme, nomen substantia pro essentia accipit.

Tertiò, Idem est esse aliquid de necessitate formæ, & esse essentiale formæ, ut in confesso est apud omnes: Sed D. Thomas in 1. ad Corinth. 11. lectione 6. refellit eos ex professo, qui non omnia esse de necessitate forma opinantur, illudque non videri convenienter dictum probat: Ergo omnia verba prædicta esse de essentia formæ existimat.

Quartò, Quæ habent vim productivam effectus sacramentalis, ad essentiam sacramentorum pertinere censentur: Sed D. Thomas ibidem asserit, omnia verba prædicta habere vim effectivam ad transmutandum vinum in sanguinem Christi, sic enī ait: Quia forma sacramentorum significando efficiunt, totum pertinet ad vim effectivam formæ: Ergo censet, omnia illa verba esse de essentia formæ calicis, & non solum de ejus substantia & integritate.

Quintò, Idem S. Doctor in 4. sent. dist. 8. qu. 2. art. quæstiunc. 1. relata opinione eorum qui dicunt hæc solum verba, Hic est calix sanguinis mei, esse de forma consecrationis calicis, ut forma utriusq; consecrationis sit consimilis, subdit paulò post: Alii probabilius dicunt quod totum quod sequitur est de forma. Quod verò loquatur de forma essentiali, patet ex solutione ad 3. quod sic procedebat. Proprietates naturaliter consequuntur

Tom. V.

substantiam rei: Sed illud quod consequitur substantiam, non potest esse factum transubstantiationis: Ergo cum illa verba quæ sequuntur, designent aliquas proprietates sanguinis, in quem fit transubstantiatio, videtur quod non sint de forma. Nam huic argumento sic respondet: Ad tertium dicendum quod quamvis illa quæ sequuntur, sint ut proprietates consequentes Christi sanguinem, in quantum hujusmodi, sunt tamen essentialia sanguini Christi, in quantum est per passionem effusus. . . . & ideo illa quæ sequuntur, sunt essentialia sanguini, prout in hoc sacramento consecratur, & ideo oportet quod sint de substantia formæ. Ubi clarè accipit substantiam pro essentia. Unde sic licet arguere: Quæ sunt essentialia sanguini, prout in hoc sacramento consecratur, sunt etiam de essentia formæ per quam fit talis consecratio: Sed ex D. Thomæ, verba quæ sequuntur, sunt essentialia sanguini, prout in hoc sacramento consecratur: Ergo & formæ per quam fit talis consecratio.

Sextò, S. Thomas ibidem quæstiunc. 2. in responsione ad 8. docet idem esse dicendum de mutatione, aut additione, & subtractione horum verborum quæ in consecratione calicis proferuntur, quod dicitur de forma Baptismi: At hæc regula & doctrina falsa esset, si omnia illa verba non pertinerent ad essentiam formæ, sed solum ad ejus integritatem; posset enim in eis fieri aliqua mutatio, additio, vel subtractio, quæ non potest fieri in forma Baptismi; cum ea quæ non pertinent ad essentiam sacramentorum, tollantur mutari possint, salva eorum essentia: Ergo D. Thomas censet omnia illa verba esse de essentia formæ calicis.

Demum, cum idem S. Doctor, tum hic art. 3. tum in 4. libro sententiarum dist. 8. art. 2. & alibi sæpe, sibi eadem argumenta opponat, quæ nobis obijciunt Adversarij, quis non videat ipsum pro nostra stare sententia? Cui etiam adhærent Concilium Colonienſe, & Catechismus Pij V. ipſeq; Pontifex, qui oppositam sententiam jussit expungi ex Commentarijs Cajetani, qui hac in parte D. Thomam deserebat, & in prædicto Catechismo hæc inseri verba: Opus est ut Sacerdos Eucharistia formam cognitam & perspektam habeat: eam igitur his verbis comprehendit, certò credendum est: Hic est calix sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Unde in Ecclesia Latina omnia illa verba proferuntur eodem ritu & modo, tenendo calicem in manu, & antequam proponatur sanguis populo adorandus.

§. II.

Eadem veritas ratione suadetur.

Cum sacramenta ex sola Christi institutione A
dependeant, nulla potest assignari ratio à priori nostræ conclusionis, potest tamen hæc probabili congruentiâ & ratione suaderi. Eucharistia non solum est instituta ad significandum corpus & sanguinem Christi, per modum cibi & potus, sed insuper ad simul explicandam efficaciam passionis Christi nobis communicatam cum perpetuitate per modum testamenti novi, & prout est unum ex præcipuis fidei nostræ mysterijs, tribuitq; vitam æteram, & peccata remittit: Ergo conveniens fuit, ut in forma essentiali includat omnia verba illa quæ tales proprietates

M m

prietates

prietates & effectus Eucharistiae significant.

23. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, demonstrando hæc saltem verba, *qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, esse de essentia formæ calicis. Verba illa sunt de essentia formæ calicis, quæ necessaria sunt ad exprimendum adequatè & perfectè naturam Eucharistiae: Sed verba prædicta ad hoc necessaria sunt: Ergo sunt de essentia formæ calicis. Major pater, quia formæ sacramentorum, eorum naturam exprimunt, ut patet in forma Baptismi, Confirmationis, Pœnitentiæ &c. Minor verò suadet. Eucharistia non solum constat ex ratione sacramenti, sed etiam sacrificij: Atqui natura sacrificij nequit exprimi, nisi per sanguinis effusionem, nam ut docet Apostolus ad Hebræos 9. sacrificium in sanguinis effusione completur & consummatur; quia per victimam quam in sacrificium Deo offerimus, protestamur illum esse authorem vitæ & mortis; victima verò non est apta ad hoc significandum, nisi per sanguinis effusionem; quando enim animal non immolatur per sanguinis effusionem, non representat dominium quod Deus habet in vitam & mortem omnium: Ergo verba illa, *qui pro vobis & pro multis effundetur &c.* necessaria sunt ad exprimendum adequatè & perfectè naturam Eucharistiae.

24. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, exemplo formæ Baptismi: Nam quia Baptismus non solum est sacramentum institutum ad regenerandos fideles, sed etiam fidei protestatio, de essentia formæ ipsius, non solum sunt verba quæ gratiam regenerativam significant, sed etiam illa quæ personarum Trinitatem, quod potissimum est Christianæ fidei mysterium, exprimunt. Similiter ergo, cum Eucharistia non solum habeat rationem sacramenti, sed etiam sacrificij, non solum ea verba erunt de essentia formæ calicis, quæ præsentiam sanguinis Christi sub speciebus vini significant, quæ pertinet ad rationem sacramenti; sed etiam ea quæ exprimunt sanguinis effusionem, quæ significatur & declaratur natura sacrificij.

25. Dices primò, rationem sacrificij sufficienter exprimi per separationem sacramentalem sanguinis à corpore, quæ major est & expressior, quam per verba.

Sed contra: In reliquis sacramentis non sufficit ut effectus sacramentalis exprimatursolis rebus, sed requiritur ut etiam exprimaturs verbis, id ipsum significantibus quod res representant: Ergo nec sat erit ad sacrificium novæ legis exprimendum, sola expressio rerum, sed requiratur præterea significatio verborum, cum non minus significatio sacrificij, quam sacramenti, in nova lege ordinata sit ad instituendo Christi fideles.

26. Initabis: Hæc verba, *Hic est sanguis meus*, non solum ponunt sanguinem Christi, mysticè separaturn à corpore, sed etiam significant illum, ut mysticè à corpore separaturn: Ergo sufficienter exprimunt naturam sacrificij.

Sed contra: Esto verba exprimentia conversionem vini in sanguinem Christi, significant illum ut mysticè separaturn à corpore, adhuc per hoc non exprimitur sufficienter natura sacrificij; quia etiam actio mysticè separans sanguinem à corpore in altari, est de se indifferens, ut sit separativa per modum cibi & potus tantum, vel etiam per modum sacrificij: Ergo ut sit my-

sticè separativa etiam per modum sacrificij, debet exprimi per ly *effundetur*, cum in forma calicis nulli sit aliud verbum, quod mysticè illam separationem, ad rationem sacrificij determinare possit: hoc enim verbum perfectè exprimit actionem quæ victimam immolat.

Deniq; probari potest conclusio specialiter contra Scotum & alios ex Adversarijs, qui dicunt, verba ista, *Novi & æterni testamenti, in remissionem peccatorum*, idè dici de substantia non verò de essentia formæ calicis; quia in altario consecrantis est, ut vel per illa, vel sine illa, conversionem vini in sanguinem Christi efficiat.

At hoc videtur absurdum: Ergo &c. Minor probatur: Ut verba sacramentorum efficiant quod significant, non peadet ex intentione ministris, aut Ecclesiæ, sed Christi; unde si Christus instituit, ut per omnia illa verba consecratio perficiatur, etiam si minister intendat per sola illa verba consecrare, non consecrabit. Contra verò si Christus instituit, ut per prima tantum verba perficiatur sacramentum, non erit in potestate usq; ad postrema verba. Nimirum quia materia & forma sacramentorum sunt agentia necessaria, quæ cum primum sunt, agunt quicquid & quantum possunt, neq; pendunt à ministro, nisi quoad applicationem, ut ignis & alia id genus agentia, quæ à nobis tractantur quidem & applicari possunt, non tamen impediri quin effectum fortiantur, si applicentur.

At dicit Sorus, totum hoc factum esse ex divina institutione, ut si velit possit minister primis duntaxat verbis conversionem efficere, non præcepto tamen teneri, ut per omnia verba formæ consecrationem intendat.

Sed hoc voluntarium est, cum nullum habeat in reliquis sacramentis exemplum, in quibus tanta subtilitatis perfectio & efficacia pendunt voluntate Christi, certa verba formæ determinantis: alioquin dicere similiter quis posset, in arbitrio baptizantis esse, vel per omnia, vel per prima tantum verba, Baptismi effectum exprimentia, perficere sacramentum.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò: D. Thomas hic art. 1. ad 4. sic habet: *Si sacerdos sola verba prædicta profert, cum intentione conficiendi hoc sacramentum, perficeretur hoc sacramentum.* Ubi per verba prædicta, intelligit quæ in titulo articuli ponuntur: Titulus autem ille sic habet: *Errum hæc sit forma huius sacramenti, Hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei.* Ergo censet D. Thomas, in illis verbis, *Hic est calix sanguinis mei*, vel *Hic est sanguis meus*, consistere essentialiter formam Eucharistiae, quoad consecrationem calicis.

Confirmatur: Idem S. Doctor art. 3. sequens: *ubi ex professio hanc questionem pertrahit, ait quod cum dicitur, Hic est calix sanguinis mei, significatur ipsa conversio vini in sanguinem &c. in forma consecrationis.* Ergo cum sacramenta efficiant quod significant, juxta D. Thomam, conversio vini in sanguinem, per sola prædicta verba efficitur.

Ad objectionem respondeo quod cum S. Doctor Thomas hic art. 1. ad 4. ait quod si sacerdos sola

verba prædicta proferret &c. perficeretur hoc sacramentum, per ly sola, excludit solum præcedentia, nimirum illa: *Qui pridie quam pateretur*, non vero subsequencia, scilicet ista: *Novi & æterni testamenti &c.* Pater hoc manifeste ex argumento quod sibi objicit, in quo dicitur quod si alia verba quæ dicuntur in Missa prætermittentur, acciperentur verba forme quasi dicta in persona Sacerdotis proferentis, in cuius corpus & sanguinem panis & vinum non convertuntur: quod est fundamentum quo Scotus & quidam alij antiqui Theologi ducebantur ad opinandum, quod sacramentum Eucharistie non perficitur, nisi verba illa Canonis, *Qui pridie quam pateretur*, à Sacerdote proferantur, ut articulo præcedenti ostensum est. Unde S. Thomas huic objectioni respondens, sic ait: *Ad quartum dicendum, quod quidam dixerunt, hoc sacramentum perfici non posse, prædictis verbis prolatis, & aliis prætermis, præceptis quæ sunt in Canone Missæ. Sed patet esse falsum, tum ex verbis Ambrosii supra inductis (in argumento sed contra) tum etiam quia Canon Missæ non est idem apud omnes, nec secundum omnia tempora, sed diversus sunt à diversis apposita. Unde dicendum est, quod si sacerdos sola verba prædicta proferret, cum intentione consuevendi hoc sacramentum, perficeretur hoc sacramentum: quia intentio faceret, ut hæc verba intelligerentur, quasi ex persona Christi prolata, etiam si verbis præcedentibus hoc non recitaretur. Ex quibus manifestum relinquitur, D. Thomam, solum excludere verba præcedentia Canonis, *Qui pridie quam pateretur*, tanquam non necessaria ad consuevendum corpus & sanguinem Christi, non vero ista subsequencia, *Novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effunderetur in remissionem peccatorum.* Unde hallucinatur Marcus à Serra, dum ait S. Thomam eo loco manifeste docere, his solum verbis, *Hic est calix sanguinis mei, vinum in sanguinem Christi transmutari*, præsertim cum idem S. Doctor oppositum manifeste doceat in cap. 11. 1. ad Corinth. 1. & 6. ubi ex professo refellit eos qui non omnia esse de necessitate forme opinantur, & docet omnia verba quæ in consecratione calicis à Sacerdote proferuntur, pertinere ad vim effectivam, ut supra videmus.*

Ad confirmationem dicendum, quod cum S. Thomas ait, per hæc verba præcisè, *Hic est calix sanguinis mei*, vel *Hic est sanguis meus*, conversionem vini significari, materialiter tantum & grammaticè subintelligi debet, quia hoc verba præ se ferunt, quamvis omnia quæ sequuntur supponat ad formalem significationem ex instituto Christi pertinere: quia vel ab Evangelistis id dixisse refertur Christus, vel putatur id Apostolis tradidisse. Unde loco citato in 1. ad Cor. sic ait: *Quia forma sacramentorum significando efficiunt, totum pertinet ad vim effectivam.* Ubi aperte docet, omnia verba quæ in consecratione calicis proferuntur, ad significationem, subindeque ad vim effectivam forme, pertinere.

Potest illustrari hæc solutio exemplo forme Baptismi, licet enim hæc sola verba, *Ego te baptizo*, materialiter & grammaticè effectum huius sacramenti significant, ea tamen quæ sequuntur ad formalem significationem ex instituto Christi pertinent: ita ut de essentia forme Baptismi sit quod addatur, *In nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti*: quia nimirum Baptismus non solum

habet rationem sacramenti gratiam regenerativam conferentis, sed etiam est fidei protestatio. Ita patiter, quia Eucharistia est unum ex præcipuis fidei nostræ mysterijs, habetque non solum rationem sacramenti, sed etiam testamenti, & sacrificij, tribuitque jus ad vitam æternam, & peccata remittit, non solum verba ista, *Hic est calix sanguinis mei*, sed etiam quæ sequuntur, ad formalem significationem forme calicis, ex instituto Christi pertinent.

Nec obstat quo S. Thomas ait, nimirum verba illa pertinere ad integritatem locutionis. Ex verbis enim quæ ad integritatem locutionis pertinent, potest essentialiter componi locutio, ut constat ex verbis prioribus, quæ ad essentiam pertinere Adversarij fatentur, & tamen unicam locutionem integram & componunt.

Objicies secundò testimonia aliquorum SS. Patrum, sanguinem Christi his verbis, *Hic est sanguis meus*, confici asserentium: Ambrosius enim lib. 4. de sacramentis cap. 3. sic ait: *Calicem benedixit, & Apostolus suis tradidit dicens, Accipite & bibite, Hic enim sanguis meus.* Cyprianus (vel apud illum author sermonis de cæna Domini:) Ex quo à Domino dictum est, *Hæc est caro mea, & Hic est sanguis meus*, quotiescunque his verbis & hac fide actum est, panis iste supersubstantialis & calix benedictione solemni sacratus, ad totius hominis vitam salutemque proficit. Innocentius III. lib. 4. de mysterijs Missæ cap. 6. Cum ad prolationem verborum istorum, *Hoc est corpus meum, Hic est sanguis meus, Sacerdos conficiat, credibile judicatur quod Christus ea dicendo confecerit.*

Respondeo cum Patre Nicolai in notis ad art. 3. huius questionis, quod nec Innocentius, nec Ambrosius, nec Cyprianus (vel apud illum alius Author) sic loquuntur, ut ex professo formam integram ponant, sed Innocentius quidem ad eos refellendos qui Christum contendebant benedicendo tantum consecrasse, nec verba ulla proferendo: ceteri autem duo ad veritatem Eucharistie, per hæc verba, quæ illam expressius indicant, astruendam. Unde hæc & similia SS. Patrum testimonia explicanda sunt, eo modo quo D. Thomas exponit Magistrum in 4. dist. 8. in expositione textus, dicens quod *Magister non intendit hic definire ponere verba quibus fit consecratio, sed explanare quod verbis Domini sit, non tamen omnibus verbis quæ ipse ponit, nec eisdem numero, sed eisdem quæ ad sensum.*

Objicies tertio: Illa solum verba sunt de essentia forme calicis, quæ significant conversionem vini in sanguinem: sicut ea tantum sunt essentialia forme consecrationis corporis, quæ conversionem panis in corpus Christi, exprimunt: Sed hæc verba: *Hic est calix sanguinis mei*, etiam ab alijs præcisè, æquè significant conversionem vini in sanguinem, ac ista, *Hoc est corpus meum*, conversionem panis in corpus Christi: Ergo solum verba ista, *Hic est calix sanguinis mei*, sunt de essentia forme calicis.

Confirmatur: Ad salvandam essentialem formam consecrationis panis, non est necessarium addere hæc verba, *quod pro vobis tradetur*, ut articulo præcedenti ostensum est: Ergo similiter ad salvandam formam essentialem consecrationis calicis, non requiritur quod subjungantur hæc verba, *Qui pro vobis & pro multis effunderetur in remissionem peccatorum.*

M m

Ad

Tom. V.

38. Ad objectionem respondeo distinguendo A
 Majorem: Quæ significant conversionem vini
 in sanguinem absolute, nego. In sanguinem ut
 effusum pro nobis in remissionem peccatorum, &
 cum aliis circumstantijs & proprietatibus supra
 explicatis, concedo. Solutio patet ex supra di-
 ctis, cum enim Eucharistia non solum habeat
 rationem sacramenti, sed etiam sacrificij, de cu-
 jus ratione est immolatio victimæ, & sanguinis
 effusio, ad essentiam formæ calicis non suffici-
 unt verba quæ significant conversionem vini in
 sanguinem, sed etiam requiruntur alia quæ ejus
 effusionem expriment.

39. Dices, Ergo saltem non sunt necessaria illa
 verba, *pro vobis & pro multis*, in remissionem pecca-
 torum: cum per ly *effunderetur*, satis natura sacrificij
 exprimitur.

Sed nego consequentiam, nisi enim exprima-
 tur finis in quem sanguinis effusio dirigitur, ratio
 sacrificij non exprimitur, cum possit sanguis
 effundi simpliciter, & non per modum sacrificij,
 si nimirum in nullius cultum & emolumentum
 effundatur. Ut igitur significetur, quod talis ef-
 fusio futura erat per modum sacrificij, explicari
 debet per respectum ad bonum nostrum, sine
 quo indifferens est, ad hoc ut sit per modum sa-
 crificij, vel per modum puræ effusionis.

40. Ad confirmationem, concessio Antecedente,
 nego consequentiam, & paritatem. Ratio autem
 discriminis assignatur à D. Thoma hic art. 3. ad 2.
 ubi sic ait: *Sanguis seorsum consecratus, expressè
 passionem Christi representat, idè potius in conse-
 cratione sanguinis fit mentio de effectu passionis,
 quàm in consecratione corporis, quod est passionis
 subiectum.*

41. Nec obstat quod corpus Christi sit traditum
 pro nostris peccatis, subindeq; memoriale pas-
 sionis ejus, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 11.
*Quotiescumque manducabitis panem hunc, mortem
 Domini annuntiabitis.* Nam ut dicitur idem
 S. Doctor in 4. sent. dist. 8. quæst. 2. art. 2. ad 2.
*Cum sacramentum Eucharistia sit memoriale Domini-
 cæ Passionis, in consecratione corporis Christi non re-
 presentatur nisi passionis substantia, sed in consecra-
 tione sanguinis representatur passionis mysterium;
 non enim à corpore Christi sanguis ejus seorsum fuit nisi
 per passionem; & idè conditiones Domini cæ passionis
 exprimentur per verba sequentia magis in consecra-
 tione sanguinis, quàm in consecratione corporis.*

42. Obijces quartò: Ex Florentino in decreto u-
 nionis, forma hujus sacramenti sunt verba Sal-
 vatoris, quibus Sacerdos in persona Christi lo-
 quens, conficit hoc sacramentum: Sed verba il-
 la, *Qui pro vobis & pro multis effunderetur*, non pro-
 fert Sacerdos in persona Christi formaliter &
 significativè, sed recitativè, tantum; alioquin
 falsa essent, cum Christi sanguis iterum non sit
 effundendus: Ergo hæc saltem verba non sunt
 de essentia formæ calicis.

43. Respondeo negando Minorem, Sacerdos e-
 nim non solum induit personam Christi in pro-
 ferendis verbis formæ enuntiativè supra præ-
 sentem materiam, sed etiam constituendo se,
 per implicitam & generalem intentionem, præ-
 sentem tempore quo Christus hæc verba pri-
 mum protulit; & ita verè & enuntiativè dicit,
Hic est calix sanguinis mei qui pro vobis effunderetur.

44. Dices: Sacerdos per verba formæ calicis con-
 vertere intendit materiam præsentem in præsen-
 tem sanguinem qui nunc est in Christi corpore
 glorioso: At de hoc asserere non potest, etiam

prout induit personam Christi, quod suffi-
 cendū, ut patet: Ego &c.

Respondeo Sacerdotem per verba formæ
 calicis, intendere convertere præsentem materiam
 in præsentem Christi sanguinem, ut retineatur
 ad tempus ultimæ cænæ, pro quo illi conveni-
 effunderetur, cum sit idem numero sanguinis
 qui tunc fuit, & idem à Sacerdote in persona
 Christi, pro eo tempore representetur, pro quo
 erat effundendus. Quod verò Sacerdos consti-
 tuat se præsentem tempore illi quo Christus
 verba primum protulit, & representet eam
 materiam ut præsentem illi tempore quo Chri-
 stus primum hoc sacramentum conficit, constat
 ex verbis illis: *Et accipiens hunc calicem calicem
 &c.* Quibus Sacerdos calicem quem præsen-
 bus habet, præsentem reddit illi tempore, quo
 primum Christus suum consecravit.

§. IV.

Solvitur argumentum ex Liturgiis Græcarum.

Obijciunt ultimò Adversarij: Græci Missæ
 celebrantes, verè sanguinem Christi cen-
 sciunt, & tamen in consecratione calicis non pro-
 ferunt omnia verba supra dicta, sed aliquan-
 tis omittunt, ut patet ex eorum Liturgiis. Vide
 Durandus & Cajetanus testantur se vidisse
 Græcum, in quo hæc verba non habentur:
Calix, æterni, nec mysterium fidei. Idem autem de
 Liturgiis Maronitarum Cardinalis Delugo
 11. sect. 4. num. 6. ubi loquens de Liturgiis Ma-
 ronitarum sic ait: *In aliis verò Liturgiis, sicut
 Joannis Evangelista, Sanctorum Apostolorum, & Isi-
 dori, S. Joannis Patriarchæ, verba sunt: Hoc est
 corpus meum: Hic est sanguis meus: In Liturgia
 S. Marci Evangelista: Corpus meum est: hoc san-
 guis meus est hic. In Liturgia S. Matthæ dicitur:
 Hoc caro mea est: Hoc sanguis meus est. Quæ
 formas ex Missali manuscripto Maronitarum à Mar-
 te Libano Romano misso, dedit mihi peritissimus
 doctor Scialach Abbas S. Gregorii, natione Mo-
 rita. & in Urbe Roma multis annis linguarum peritissimus
 interpret. Hæc ibi prædictus Cardinalis: Ergo
 omnia verba quæ in consecratione calicis pro-
 feruntur à Sacerdotibus Latinæ Ecclesiæ, non
 sunt de essentia formæ.*

Hoc argumentum putant Adversarij esse con-
 vincens & demonstrativum; unde Cajetanus ait
 quod sibi nulla apparet dubitandi ratio prohibens, &
 Suarez, se nihil invenire quod probabiliter repugnet
 possit.

Respondeo tamen primò, hoc argumentum
 habere difficultatem, etiam in sententia Adver-
 sariorum; cum enim plures ex illis existimant,
 omnia verba prædicta ad integritatem formæ
 calicis pertinere, tenentur rationem reddere,
 cur Apostoli, & SS. Patres, qui prædictas Litur-
 gias ediderunt, formam substantialiter in-
 grantem non afferant, sed inane ac inutilem,
 plura verba ad ejus integritatem & substantiam
 requisita prætermittentes.

Respondeo secundò, non majorem esse
 argumenti difficultatem eà quæ de forma sacra-
 menti Confirmationis, & de materia & forma
 sacramenti Ordinis proponi solet. Nam Græci
 in collatione sacramenti Confirmationis hæc
 formam utuntur, *signaculum donationis Spiritus San-
 cti*, quæ est omnino diversa ab eà quæ Ecclesiæ
 Romanæ

Romana utitur. Item in Ecclesia Græca Sacerdotes non ordinantur, sicut in Ecclesia Latina, per calicis & patenæ porrectionem, neque per huius formæ prolationem, *Accipe potestatem, &c.* sed per solam manuum impositionem, adjunctis verbis istis: *Divina gratia qua semper infirma curat, & qua defuncti supplet, promoveat N. Venerabilem Diaconum in Presbyterum &c.* Quod Romæ vidisse se testatur Cardinalis Delugo, & dicit fieri sciente & consentiente Summo Pontifice; & tamen Concilium Florentinum sessione ultimâ in decreto Eugenii definit; presbyteratum tradi per calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem, & per hæc verba, quæ tenent locum formæ, *Accipe potestatem offerendi sacrificium in Ecclesia pro vivis & defunctis.* Sicut ergo Adversarii ut ab hac difficultate se expediant, & salvent quomodo in Ecclesia Græca ritè sacramenta Confirmationis & Ordinis conferantur, non obstante quod Græci utantur materiâ vel formâ speciei diversâ ab ea quam Ecclesia Latina adhibet, respondent Christum formam sacramenti Confirmationis, & materiam ac formam sacramenti Ordinis non determinasse in individuo, nec in specie, sed solum in genere, & eam determinandam quantum ad speciem, suæ Ecclesiæ reliquisse; idèdque illam, iuxta diversam Ecclesiæ Latinæ & Græcæ traditionem, variè designari. Ita similiter dico, Christum formam specificam calicis non determinasse, sed ejus determinationem Ecclesiæ suæ reliquisse; ex quo factum est, quod iuxta diversas traditiones, variè editæ sint liturgie, in quibus talis forma diversimodè traditur, & verba quæ in una habentur, mutantur, vel omittuntur in altera. Nam in Liturgia S. Jacobi sic habetur: *Hic est sanguis meus novi Testamenti, qui pro vobis & multis effunditur & datur in remissionem peccatorum.* In Liturgia Sancti Marci: *Hic enim sanguis meus novi Testamenti, qui pro vobis & multis effunditur, & distribuitur in remissionem peccatorum.* In Liturgia S. Basilii: *Hic est sanguis meus novi Testamenti, qui pro vobis & multis effunditur in remissionem peccatorum.* In Liturgia S. Chrysostomi: *Hic est enim sanguis meus novi Testamenti, qui pro vobis & plurimis effunditur in remissionem peccatorum.* In Liturgia Æthiopum, cujus Author creditur esse D. Mattheus: *Hic est calix sanguinis mei, qui pro vobis effunditur, & pro redemptione multorum. Amen.* In Missa Mozarabum: *Hic est calix novum testamentum in meo sanguine, qui pro vobis effunditur.* Circumfertur etiam Liturgia D. Petri, edita à Guillelmo Lindano, Episcopo Gandavensi, in qua solum ponuntur hæc verba pro forma calicis: *Hic est sanguis meus: verum hæc Liturgia non habet auctoritatem, sed censetur apocrypha.* Licet ergo forma calicis, juxta varium diversarum Ecclesiarum ritum, specie diversâ sit, & verbis diversis expressa, quia tamen non est determinata à Christo quantum ad speciem, sed relicta determinationi Ecclesiæ; sicut Delugo & alii Recentiores censent de forma Confirmationis, & de materia ac forma Ordinis, idèd in diversis illis Ecclesiis ritè & validè sanguis Christi conficitur, & Romana Ecclesiæ rectè & prudenter diversos illos ritus approbat, vel tolerat. Et mirum est quod Author ille contradicere audeat Suarii dicenti opinionem nostram esse valde probabilem, & magnæ auctoritatis; cum ille tractans prædictam difficultatem de forma Confirmationis, & de materia ac forma sacramenti Ordinis, solutionem traditam, probabilissimam censet & ei tandem acquiescat.

Ex dictis confutata manet sententia Petri Corneio, & Philippi à S. Trinitate: Tum quia D. Thomas locis supra citatis absolute docet, omnia verba quæ in consecratione calicis proferuntur, esse de substantia, seu de essentia formæ; Tum etiam, quia si particula ista, *eterni mysterium fidei*, ab essentiali forma calicis excludenda sunt, eò quod in aliquibus liturgiis non habeantur; aliæ pariter excipiendæ erunt, cum in Liturgia Æthiopum, cujus Author, ut diximus, creditur D. Mattheus, hæc verba, *novi Testamenti*, non reperiuntur, nec in Missa Mozarabum, ista: *In remissionem peccatorum.*

ARTICULUS III.

Utrum Christus in Consecratione sui corporis & sanguinis, aliquibus verbis usus fuerit?

Negant Innocentius III. lib. 4. de mysteriis Missæ cap. 17. Mayo in 4. dist. 8. quæst. unica art. 5. Catharinus opusc. de verbis consecrationis, & alii, existimantes Christum in consecratione sui corporis & sanguinis usum fuisse potestate excellentiæ, & consecrasse sine ulla verbis, quamvis instruerit verba à Sacerdotibus pro consecratione proferenda. Pro hac sententia Salmeron tomo 9. Tract. 13. plura adducit testimonia & argumenta, ut ejus probabilitatem suadeat, licet tamen in fine ab ea recedat, cum D. Thoma, & aliis Scholasticis, cum quibus

Dico breviter, Christus in consecratione sui corporis & sanguinis aliquibus verbis usus est, iisdem scilicet quibus à Sacerdotibus hoc sacramentum conficitur.

Probatur primò ex SS. Patribus id passim asserentibus: Tertullianus enim lib. 4. contra Marcionem ante finem, sic ait: *Acceptum panem, & distributum Discipulis, corpus suum illud fecit. Hoc est corpus meum, dicendo. Quo quid expressius? Cyprianus de cena Domini: Summus Sacerdos panem profert & vinum: Hoc est, inquit, corpus meum.* Ambrosius relatus de consecrat. dist. 2. cap. Panis: *Cum panem accipiens diceret. Hoc est corpus meum, planè monstratur verbum illud operatorium fuisse. Id est conversivum panis in corpus.* Chrysostomus homil. 60. ad populum Antiochenum, post medium: *Qui namque dixit. Hoc est corpus meum, & verbo factum confirmavit. Ubi loquitur de consecratione à Christo in cenâ facta, quam ait verbo confirmasse.* Demum Damascenus lib. 4. fidei cap. 14. docet quod sicut Deus dicendo fiat lux, fecit lucem, ita & Christus, dicendo *Hoc est corpus meum, & hic est sanguis meus*, hoc sacramentum perfecit. Quod etiam insinuat Apostolus I. ad Corinth. 10. dicens: *Accepti Iesus panem & fregit ac dixit. Hoc est corpus meum.*

Probatur secundo: Sacerdos consecrat ut minister Christi, & ut vices ipsius gerens, ut docet Florentinum in decreto unionis: Ergo ut major esset conformitas & unitas inter Authorem & ministrum, decuit ut Christus eodem modo, iisdemque verbis consecraret quibus Sacerdotes hoc sacramentum conficiunt: præsertim cum Eucharistia non solum habeat rationem sacramenti, sed etiam sacrificii, quod in

M. 1. tota